

HRAVÝ DEJEPIS 6

Str. 2, úloha 1

Som americký paleontológ. V roku 1974 som so svojimi spolupracovníkmi v Etiópii objavil kostrové ostatky australopiteka, ktorého sme pomenovali Lucy (podľa názvu piesne anglickej skupiny The Beatles).

Som britský prírodovedec a autor evolučnej teórie. Výsledky svojich výskumov a pozorovaní som zhrnul do známeho diela O pôvode druhov.

Som dánsky vedec. Rozdelil som pravek do niekoľkých období podľa suroviny, z ktorej sa vyrábali pracovné nástroje. Moju metódu rozdelenia praveku v upravenej a doplnenej podobe používate dodnes.

Som slovenský národopisec a botanik. Podieľal som sa na založení Matice slovenskej a Slovenskej muzeálnej spoločnosti. Považujú ma za priekopníka archeológie na území Slovenska.

Str. 16, úloha 8

Keď dôjde k boju, je hanbou pre náčelníka byť prekonaný v statočnosti, je hanbou pre družinu nevyrovnať sa statočnosťou náčelníkovi. Zdrojom potupy na celý život a straty cti však je prežiť svojho náčelníka a vrátiť sa bez neho z boja. Ak rodná obec malátnie dlhým mierom a nečinnosťou, odchádza mnoho urodzených mladíkov na vlastnú päsť k národom, ktoré v tej chvíli vedú nejakú vojnu, pretože Germánom je pokojný život nepríjemný a nakoniec veľkú družinu nie je možné vydržiavať inak než násilím a vojnou. Veď od štedrosti svojho náčelníka požadujú onoho povestného vojnového koňa i onen krvavý a víťazný oštep a úlohu žoldu majú u nich hostiny. Prostriedky na takúto štedrosť poskytuje vojna a lúpež. Viac námahy by ti dalo prehovoriť Germánov, aby obrábali pôdu a čakali na žatvu, než aby vyzývali nepriateľov do boja a žali zranenia. Keď niekedy netiahnu do vojny, trávajú čas lovom a ešte viac nečinnosťou: oddávajú sa spánku a jedlu. Tí najstatočnejší a najbojovnejší nerobia vôbec nič, starostlivosť o dom, hospodárstvo a pole prenechajú ženám a starcom, jednoducho najslabším členom rodiny.

Str. 18, úloha 5

1. Ak niekto pri upevňovaní hrádze svojho poľa položil ruky do lona a neupevnil svoju hrádzu a v hrádzi sa objavila trhlina, avšak nechal zaplaviť pozemky občiny vodou, človek, v ktorého hrádzi sa objavila trhlina, nahradí obilie, ktorého zničenie dopustil; ak však nemôže nahradiť obilie, predajú ho do otroctva i jeho nehnuteľnosti a príslušníci občiny, ktorých polia odniesla voda, si rozdelia trhovú cenu.

2. Ak plnoprávny občan vyrazil oko príslušníkovi triedy plnoprávných občanov, vytrhnú mu oko; ak zlomil kosť plnoprávneho občana, zlomia mu kosť; ak vytrhol oko nevoľníka alebo zlomil kosť nevoľníka, zaplatí jednu mínu striebra; ak vytrhol oko otroka inej osoby alebo zlomil kosť otroka inej osoby, zaplatí polovicu jeho kúpnej ceny.

3. Ak plnoprávny občan udrel do tváre plnoprávneho občana, ktorý je vyššie postavený ako on, na zhromaždení mu vyplatia šesťdesiat rán volským chvostom.

Str. 23, úloha 4

A ktorá z vecí, pre ktoré som ľud zjednotil,
sa nedosiahla, keď som ustal v činnosti?

Zem čierna, večných bohov matka najväčšia,
mi najlepšie dosvedčí, až bude súdiť čas.

Z nej ja som odpratal kedysi dlžobné kamene,
ktoré tkveli v mnohých častiach jej tela,
ak kedysi otročila, dnes je slobodná.

A toto mocou vykonal
som, vhodne spolu spojac právo s násilím,
a urobil som všetko, ako som prisľúbil.

A zákony som napísal pre šľachtu i ľud
a spravodlivo priame právo každému
v nich určil. Iný majú žezlo ako ja,
muž myslí zlej a chtivý zisku, sotva by
ľud býval zdržal! Keby som ja bol vykonal,
čo strane ľudu nepriateľskej sa páčilo,
i to, čo proti týmto zamýšľal zas ľud,
ako mnoho mužov by bol stratil tento štát!
A preto som sa musel brániť proti všetkým
a oháňať sa ako vlk, keď padne medzi psov.

Str. 25, úloha 1

Som perzský vládca, zakladateľ Perzskej ríše. Považujú ma za spravodlivého panovníka a zákonodarcu.

Som aténsky politik. Stál som na čele gréckeho vojska v bitke pri Maratóni.

Som spartský kráľ. Padol som v boji proti Peržanom v bitke pri Termopylskom priesmyku.

Som aténsky politik. Pričinil som sa o rozvoj Atén a aténskej demokracie.

Str. 25, úloha 2

PERIKLOVA REČ NAD PADLÝMI VOJAKMI V PELOPONÉZSKEJ VOJNE

My totiž máme štátne zriadenie, ktoré nepotrebuje závidieť zákony susedom, skôr sme sami príkladom pre iných, než by sme druhých napodobňovali. Hovorí sa tomu demokracia, vláda ľudu, pretože sa opiera o väčšinu, nie len o niekoľko málo jednotlivcov; podľa zákonov majú všetci rovnaké práva, ak ide o súkromné záujmy, pokiaľ však ide o spoločenský význam, má pri vyberaní pre verejné úrady každý prednosť podľa toho, v čom vyniká, podľa schopností, nie podľa svojej príslušnosti k určitej skupine. Ak je naopak niekto chudobný schopný vykonať pre obec niečo dobré, nie je mu v tom jeho nízke spoločenské postavenie prekážkou.

TUKYDIDES O ČINNOSTI PERIKLA A JEHO NÁSTUPCOV

Perikles, mocný vďaka svojej autorite, svojmu rozhľadu a úplnej nezištnosti, ovládal ľud bez toho, aby ho pripravil o slobodu, nedal sa ním viesť viac, než ho sám viedol, pretože nehovoril pre jeho potešenie, ako by musel urobiť, keby bol získal moc spôsobom hodným odsúdenia, ale na základe vážnosti, ktorú u neho mal, mohol sa stavať proti jeho názorom aj za cenu, že vyvolá jeho hnev. Kedykoľvek zistil, že si príliš trúfajú v nepravej chvíli, dokázal ich svojou rečou zastrašiť, a keď ich naopak prepadol neodôvodnený strach, dodával im zasa odvalu. A tak bola v Aténach podľa mena demokracia, v skutočnosti však vláda prvého občana. Jeho nástupcovia si boli navzájom približne rovní, a pritom sa každý snažil byť prvým, a tak začali ľudu zverovať aj správu štátu, aby sa mu zavďačili. V dôsledku toho došlo k mnohým chybám, ako sa dalo čakať vo veľkom meste stojacom na čele ríše.

Str. 29, úloha 4

Alexander žil 32 rokov a z ďalšieho roku ešte 8 mesiacov. Mal krásnu postavu, bol veľmi vytrvalý v práci a šikovný. Duševne bol veľmi odvážny a ctižiadostivý, nadovšetko miloval nebezpečenstvo a osobitne veľkú pozornosť venoval bohom. Bol úplne striedmy v pôžitkoch telesných, iba z duševných nenásytne túžil po sláve. V ešte nejasnej situácii dokázal presne rozlíšiť, čo je potrebné urobiť, a veľmi šťastne vedel vyvodiť z daných skutočností pravdepodobný následok. S dokonalou znalosťou veci zaviedol vo vojsku vynikajúcu organizáciu, výzbroj a disciplínu. V tom, ako dokázal pozdvihnúť odvalu vojakov, naplniť ich dobrou nádejou a svojou vlastnou nebojácnosťou ich v nebezpečenstve zbaviť strachu, v tomto všetkom bol rodeným majstrom.

Str. 31, úloha 3

Zmocnila sa Romula a Rema túžba založiť mesto. Tieto zámery však prekazilo zdedené zlo, túžba po vláde a odtiaľ vzišiel i nepekny, spočiatku dosť mierny rozbroj. Romulus a Remus boli totiž dvojčatá, a preto ani úcta pred starším nemohla rozhodnúť spor, kto by mal dať meno novému mestu. Preto s úmyslom, aby bohovia, pod ktorých ochranou tieto miesta boli, vybrali veštibami jedného z nich, zaujmú Romulus Palatinum a Remus Aventin ako stanovisko pre pozorovanie letu vtákov. Removi vraj prišlo veštebné znamenie skôr, totiž šesť supov; keď už bolo veštebné znamenie ohlásené a Romulovi sa ukázal dvojnásobný počet supov, každý z nich bol slávnostne pozdravený zástupom svojich prívržencov ako kráľ. Jedni na seba vzťahovali kráľovskú vládu, pretože predstihli druhú stranu časom, tí druhí zasa preto, že sa im zjavil väčší počet vtákov. Z toho sa strhla hádka a po zápase plnom hnevlivej vášne bitka. Tu Remus bol v zmätku udretý a klesol mŕtv. Rozšírenejšia je povest', že na posmech bratovi Remus preskočil nové hradby. Nato vraj bol zabitý rozhnevaným Romulom, ktorý sa na neho oboril slovami: Takto nech v budúcnosti zahynie každý, ktokoľvek preskočí moje hradby! Tak sa samojediný zmocnil vlády Romulus: založené mesto bolo nazvané menom zakladateľa.

Str. 32, úloha 1

Som rímsky vojvodca, porazil som Kartágo v bitke pri Zame.

Som otrok a gladiátor, vytvoril som armádu otrokov, ktorá sa vzbúrila proti Rimanom.

Som člen 1. triumvirátu, bol som diktátorom, v roku 44 p. n. l. ma zavraždili.

Sme bratia, rímski tribúni ľudu, ktorí sa snažili zlepšiť sociálne postavenie rímskych bezzemkov.

Str. 33, úloha 4

Obsah zmluvy, ktorú senát Kartágincm ponúkal, bol nasledujúci: Že si môžu ponechať v Afrike tie mestá, ktoré mali už predtým, než začali proti Rimanom poslednú vojnu, a to územia, ktoré mali už pôvodne, s dobytkom i ľuďmi a ostatným majetkom; a že od toho dňa nebudú Kartáginci vystavení nájazdom, budú sa riadiť vlastnými zvykmi a zákonmi a nedostanú posádku. Potiaľ by boli podmienky ľudské, ďalšie už naopak. Že všetky škody, ktoré spôsobili Kartáginci Rimanom po prímerí im musia nahradiť, vrátiť zajatcov i utečencov za celé obdobie vojny, vojnové lode vydať všetky okrem desiatich trojveslíc, podobne i všetky slony. Vojnu že nesmú viesť mimo hraníc Afriky vôbec a v Afrike len so súhlasom Rimanov. Že majú živiť rímske vojsko počas troch mesiacov a dávať mu žold, kým nepríde z Ríma odpoveď o zmluve. Že Kartáginci majú vyplatiť do 50 rokov 10 000 talentov v striebre, a to každý rok 200 eubojských talentov. Ako záruku že majú dať 100 rukojemníkov, ktorých si spomedzi mladých vyberie rímsky veliteľ, aspoň štrnásťročných a nanajvýš tridsaťročných.

Str. 33, úloha 6

DVAJA BRATIA HĽADAJÚ STAVEBNÝ POZEMOK.

ZN.: VÝSTAVBA MESTA

PONÚKAM DOUČOVANIE DEJEPISU.

ZN.: RÍMSKE DEJINY

VOJENSKÝ STRATÉG KÚPI TURISTICKÝ VÝSTROJ.

ZN.: PRECHOD CEZ ALPY

ROBÍM NÁBOR DO KRÁĽOVSKÉHO VOJSKA.

ZN.: BOJ DO POSLEDNÉHO MUŽA!

Str. 35, úloha 2

Božský Augustus, ktorý svojimi činmi podrobil celú zem vláde rímskeho ľudu, a výdavky, ktoré vynaložil na štát a ľud rímsky, vyryté na dvoch bronzových pilieroch vystavených v Ríme, nasledujú v opise. Vojny pozemné i námorné, občianske i zahraničné po celej zemi som často viedol a zvíťaziac ušetril som všetkých občanov, ktorí prosili o milosť. Cudzie národy, ktorým bolo možné odpustiť bez obáv, som sa snažil radšej zachovať než vyhubiť. Občanov rímskych, ktorí prisahali na moje zástavy, bolo asi 500 000. Z tých, ktorí odslúžili, som umiestnil v kolóniách alebo poslal domov do ich municipií viac než 300 000 a týmto všetkým som pridelil pozemky alebo daroval peniaze ako odmenu za vojenskú službu. Počas najväčšej núdze o obilie som neodmietol úrad poverenika pre zásobovanie, ktorý som vykonával tak, že som za niekoľko dní zbavil strachu a nebezpečenstva celú obec na vlastné náklady. Súč konzulom po šiestykrát, urobil som s kolegom Markom Agrippom sčítanie ľudu. Bolo napočítaných 4 063 000 hláv rímskych občanov.

Daj pozor, aby si „nezscisárštel“: aby si nenapáchol cisárstvom; stáva sa to! Zostaň teda prostým, dobrým, neprikrášľovaným, dôstojným, prirodzeným, priateľom práva, bohabojným, dobrotivým, milujúcim všetkých svojich blízkych a neoblomným v plnení svojich povinností! Bojuj za to, aby si zostal takým, akým ťa chcela mať filozofia! Boj sa bohov a ujímaj sa ľudí! Život je okamih; jediný plod pozemského žitia je zbožná myseľ a činnosť pre obecné blaho. Vo všetkom buď žiakom Antoniovým: osvoj si jeho vytrvalé úsilie konať uvážlivo, jeho duševnú rovnováhu za všetkých okolností, jeho zbožnosť, jeho prívetivú tvár, jeho vlúdnosť, jeho ľahostajnosť k sláve a jeho úprimnú snahu o správne chápanie vecí!

Str. 39, úloha 5

To je prvá sťažnosť proti vám: bezprávnosť nenávisti, ktorú cítite proti menu kresťanov. Dôvod, ktorý zdanlivo túto bezprávnosť ospravedľňuje, v skutočnosti ju sťažuje a dôvod znehodnocuje. Veď ním nie je nič iné než vaša neznalosť. Čo je hanebnejšie, než nenávidieť niečo, čo nepoznáme, aj keby to bolo hodné nenávisti. Na vidieku, v mestečkách, na ostrovoch, všade sú kresťania. Každé pohlavie, každý vek, každý stav a všetky triedy prechádzajú k tomuto menu. Je z toho taký žiaľ, akoby šlo o pohromu. Aby ospravedlnili svoju nenávisť, pozerajú sa na kresťanov ako na príčinu všetkých verejných pohrôm a národného nešťastia. Ak vystúpi Tiber zo svojich brehov, ak nezaplaví Níl polia, ak sa nebo zastaví a zem pohne zemetrasením, ak je hlad alebo mor, hneď volajú: Hodte kresťanov levom! Stačí na toľko ľudí jeden lev?

Str. 43, úloha 2

Slovienske a antské kmene majú podobný spôsob života, ako i obyčaje a súč navyknuté na slobodu, nedajú sa nijako zotročiť alebo podrobiť, najmä (nie) vo svojej vlastnej zemi. Sú veľmi početné a vytrvalé, znášajú ľahko horúčavu i zimu, i dážď, i nedostatok odevu a potravín. K príšelcom sú láskaví a ochotne ich sprevádzajú z miesta na miesto, v prípade potreby ich chránia, a akže hosť náhodou pre nedbalosť hostiteľa utrpí škodu, vtedy ten, kto mu ho zveril, začne proti nemu vojnu, pokladajúc si za svätú povinnosť pomstiť hosťa. Bývajú v lesoch, okolo vôd, močiarov a (nepristupných) jazier. Kvôli prípadnému nebezpečenstvu robia si mnohé východy zo svojich príbytkov. Potrebné veci zahrabávajú do úkrytov, nenechávajú nič na otvorenom mieste. A pretože vedú koristnícky život, radi pripravujú útoky na svojich nepriateľov v húštinách, v tiesňavách a na skalnatých bradlách. Pretože nestrpia (nad sebou) nadvládu a navzájom sa nenávidia, nepoznajú bojový šík a neobľubujú bojovať v uzavretých oddieloch alebo sa objavovať na holých a rovinatých miestach.

Str. 44, úloha 3

Ako muž pri kormidle lode je rozum kráľa a jeho mnohými očami sa vždy drží pevne kormidlo zákona, odrážajúc svojou silou prúdy bezprávia, aby loď vo svete neubehla do vln nespravodlivosti... Kráľ je vládcom nad všetkými, ale tiež vo všetkom je služobníkom Božím. Bude nazývaný vládcom, ktorý je pánom seba samého, a nie otrokom nevhodných potešení: keď bude mať ako svojho spojenca zbožné uvažovanie, čo je nepremožiteľný pán nerozumných vášní, ovládne s ozbrojenou striedmosťou všemocné sklony.

Roľník, ktorý obrába vlastné pole, musí dodržiavať právo a nesmie porušovať medze susedovho poľa. Ak niekto úmyselne prekročí medzu a zaberie časť cudzieho majetku, ktorý susedí tesne s jeho vlastným, potom - ak to urobil zoraním cudzej pôdy, stráca svoju prácu: ak do nej aj zasial, stráca i semená, svoju prácu a úrodu. Pekári nepodliehajú žiadnym štátnym povinnostiam, ani oni, ani ich zvieratá, aby bez všetkých prekážok mohli piecť chlieb.

Str. 48, úloha 3

Karol bol veľmi striedmy v jedle a pití, striedmejší však v pití, lebo v najvyššej miere sa mu hnusilo opilstvo na každom človeku, a najmä vtedy, keď išlo o jeho blízkych. V jedle však nemohol byť tak zdržanlivý, často sa sťažoval, že pôst jeho telu škodí. Veľmi zriedkavo usporadúval hostiny a len pri zvláštnych oslavách, vtedy však s účasťou mnohých pozvaných hostí. Pri obyčajnom jedle si dával predkladať len štyri chody okrem pečienky, ktorú mu poľovníci mali vo zvyku prinášať na ražni a ktorú jedol radšej než ktorokoľvek iné jedlo. Pri jedle rád počúval hudbu alebo predčítanie. Dával si tiež predčítať dejiny alebo rozprávania z minulosti...

Reč mal bohatú a plynulú a čo chcel, mohol ľahko a jasne vyjadriť. Neuspokojil sa len so znalosťou materinského jazyka, ale učil sa tiež cudzie reči: v latinčine urobil také veľké pokroky, že ňou hovoril ako vlastnou rečou, gréčtine však rozumel lepšie, než ňou sám hovoril ... Naučil sa tiež počtové umenie a s úžasou usilovnosťou a veľkou túžbou po poznaní bádala o behu hviezd. Pokúšal sa tiež písať a z toho dôvodu mal vo zvyku brať si do postele pod vankúš tabuľku a knihu, aby si vo voľných chvíľach cvičil ruku v obkresľovaní písmen. Avšak v tomto smere mal malý úspech, so svojím úsilím začal príliš neskoro.

Str. 50, úloha 3

Nech nám každý správca každoročne oznámi podrobne a pravdivo o našich dôchodkoch, aby sme vedeli, čoho a koľko máme z jednotlivých vecí, totiž: koľko bolo obrobenej pôdy volmi obsluhovanými našimi vojakmi, koľko bolo obrobenej držiteľmi lánov, koľko daní v prasatách, koľko z úrokov, koľko z pokút za zverinu ulovenú v našich loveckých revíroch bez nášho povolenia, koľko z rozličných súdnych poplatkov, koľko z mlynov, lesov, polí, z mostov a lodí, koľko zo slobodných ľudí ... Správcovia nemajú byť nikdy ustanovení z mocnejších ľudí, ale zo stredne zámožných, ktorí sú vernejší.

MY

Z BOŽEJ MILOSTI KRÁĽ UHORSKÝ/KRÁĽOVNÁ UHORSKÁ,

udeľujeme nasledovné výsady príslušníkom uhorskej šľachty:

.....
.....
.....
za ich vernú službu a
.....
.....

Dňa roku Pána

.....

podpis

Chceme vám oznámiť správy, ktoré sa doniesli k nám, chceme vás upovedomiť o nebezpečenstve, ktoré ohrozuje vás a celý všetok veriaci svet. Otravné správy k nám došli o udalostiach, ktoré sa stali v oblasti Jeruzalema a v okolí mesta Konštantínopola: správy, že ľud z Perzského kráľovstva, cudzí ľud, Bohu úplne cudzia rasa, vtrhla na kresťanské územie a spustošila toto územie ohňom a mečom. Peržania (t. j. Turci) niekoľkých kresťanov zajali, odviekli ich do svojej zeme, ostatných kruto mučili. Úplne zrovnali so zemou niekoľko božích chrámov a obrátili iné kostoly ku svojim zvyklostiam a ku svojim kultom. Radujú sa z toho, keď druhých zabíjajú, rozrezávajú im bruchá, vyberajú im vnútornosti a priväzujú ich ku kolu. Pustite sa do toho a spomeňte na veľké činy svojich predkov, na silu a veľkosť Karola Veľkého, jeho syna Ľudovíta a iných kráľov, ktorí vyvrátili pohanské kráľovstvá a zaviedli cirkev svätú na ich územia.

Toho istého dňa bola táto brána obsadená grófom zo Saint-Gilles a biskupom z Puy. Tento gróf, prichádzajúci z inej strany, chránený božskou statočnosťou a celý žiariaci vo svojom pozemskom odeve, na čele odvážnej armády narazil na Turkov, ktorí postupovali proti nám. Obklopený zo všetkých strán znameniami kríža, odvážne sa rútil na nich a premohol ich, a oni utiekli. Ale noví Turci prišli na pomoc prvým, s plným elánom a celí veselí z istého víťazstva, vlečúc za sebou laná, aby nás odviekli spútaných. Naplnení radosťou začali zostupovať pomaly z vrcholu, ale postupne, ako zostupovali, zostávali na mieste, s odrezanou hlavou v našich rukách. A za pomoci praku naši vrhali do mesta hlavy zabitých, aby vyvolali strach medzi Turkami. Obliehanie trvalo sedem týždňov a tri dni. Mnohí z našich sa stali mučeníkmi a s radosťou a blaženosťou vyslali svoje duše k Bohu. Medzi úbohými mnoho ich zomrelo hladom v mene Krista.

Str. 54, úloha 3

KRÁĽOVSKÉ MESTO:

VZNIK:

MESTSKÉ PRÁVA:

.....

.....

VÝZNAMNÉ UDALOSTI V OBDOBÍ STREDOVEKU:

.....

.....

Str. 56, úloha 2

Rečiem teda, že od spásonosného vtelenia Syna Božieho dospeli roky k číslu 1348, keď do vynikajúceho mesta Florencie, krajšieho než všetky ostatné talianske mestá, prišiel vražedný mor, zoslaný na smrteľníkov buď vplyvom nebeských telies, alebo zo spravodlivého Božieho hnevu, aby sme sa napravili... Ukázalo sa čoskoro, že proti tejto chorobe nepomáha ani rada lekára, ani žiadny liek: buď to bolo preto, že sa tomu vzpierala povaha choroby, alebo že liečiaci (ktorých počet bol preveliký - a boli to okrem učených aj muži a ženy nemajúci o lekárstve ani potuchy) vo svojej nevedomosti nepoznali, z čoho choroba povstáva, a preto nepredpisovali príslušný liek, takže sa uzdravilo len nemnoho ľudí a skoro všetci hynuli tretí deň potom, čo sa u nich objavili príznaky... Počas tohto trápenia a súženia skoro úplne upadla a poklesla v našom meste ctihodná vážnosť zákonov ako božských, tak ľudských, pretože tí, ktorí ich mali spravovať a vykonávať, buď zomreli ako ostatní ľudia, alebo boli chorí, či zostali bez všetkých pomocníkov, takže nemohli svoj úrad vykonávať a každému bolo teda dovolené, aby si robil, čo chce.

Str. 59, úloha 1

Som francúzsky vojvoda z Normandie. Porazil som anglické vojská v bitke pri Hastingsse a stal som sa anglickým kráľom. Počas mojej vlády sa kráľovstvo rozkladalo na oboch stranách Lamanšského prielivu.

Som francúzsky šľachtic. Po smrti posledného kráľa z rodu Karolovcov som nastúpil na francúzsky trón. Založil som slávnu dynastiu, ktorá upevnila moc a postavenie Francúzska a zaslúžila sa o rozšírenie jeho územia.

Som anglický kráľ. Počas svojej vlády som prišiel o anglické územia na francúzskej pevnine. Šľachta sa proti mne často búrila a vydobyla si viaceré výsady, ktoré boli zhrnuté vo Veľkej listine slobôd.